

DEN HAAG

Asbestdak wacht te lang op sanering

De vaart waarmee in Nederland asbestdaken worden gesaneerd, is eruit. Sinds medio 2019 zakt het tempo in. Dat is 'zorgelijk', vindt staatssecretaris Steven van Weyenberg (Milieu). In het huidige tempo duurt het nog dik tien jaar voordat het laatste asbest in de daken is verwijderd, meldt de bewindsman. Het lagere tempo komt doordat subsidieregelingen zijn vervallen en doordat een verbod op asbestdaken in de Eerste Kamer is gestrand. Dit jaar wordt 6 miljoen vierkante meter aan asbestdak verwijderd, het kabinet rekent op 7 miljoen vierkante meter per jaar.

IJMUIDEN

Tata: uitstoot gaat eerder omlaag

Staalbedrijf Tata Steel gaat de uitstoot van lood eerder verlagen: die wordt eind 2023 al 70 procent minder dan in 2019. Eerder stond dit voor 2025 gepland. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat meldt dat hier afspraken over zijn gemaakt. Ook de uitstoot van giftige pak's (polycyclische aromatische koolwaterstof) gaat sterker omlaag: begin volgend jaar bedraagt de reductie 50 procent in plaats van 30 procent. Tata past fabrieken en processen aan, vergunningen worden aangescherpt en er wordt vaker gemeten.

LONDEN

Tel Aviv is de duurste stad

De Israëlische kuststad Tel Aviv is de duurste stad ter wereld voor het dagelijks leven. Tel Aviv verdrong de Franse hoofdstad Parijs van de koppositie op de ranglijst van duurste steden die wordt samengesteld door het Britse blad *The Economist*. In Tel Aviv zijn onder meer boodschappen en transport heel duur. De Syrische hoofdstad Damascus staat onderaan de ranglijst. Volgens de onderzoekers zijn in veel steden de kosten voor levensonderhoud gestegen door de hogere brandstofprijzen en verstoringen in de leveringsketen vanwege de coronacrisis.

AARDWARMTE

DRINKWATERBEDRIJVEN BANG VOOR VERVUILING DOOR BORINGEN

Duurzaam kan ons duur komen te staan

Het zoeken naar aardwarmte, een duurzame energiebron, verhoudt zich slecht met het winnen van drinkwater, waarvan ook meer nodig is nu Nederland opwarmt. En toch gebeurt het.

Hans Nijenhuis

Den Haag

Vergis je niet, Jelle Hannema begrijpt heel goed waarom er naarstig naar aardwarmte wordt gespeurd. „De druk op de energietransitie is heel hoog. En politiek liggen andere vormen van energiewinning heel ingewikkeld. U hoeft uw eigen krant maar te lezen om te zien wat er gebeurt als ergens een windmolen moet worden gebouwd. Geothermie is interessant, omdat het onzichtbaar is – het zit onder de grond – en omdat het een permanente vorm van warmte is. Je bent niet afhankelijk van wind of zon.” Hij onderstreept: „We zijn ook helemaal niet tegen geothermie. Maar doe het nou niet in bestaande drinkwatergebieden of reserves voor de toekomstige drinkwatervoorziening.”

En dat laatste is dus wel wat dreigt te gebeuren. Drinkwaterbedrijf Vitens, waar Hannema directeur is, heeft 107 waterwingebieden in Gelderland, Utrecht, Overijssel, Flevoland en Friesland. Voor twintig daarvan heeft het ministerie van Economische Zaken zogenoemde opsporingsvergunningen afgegeven. Dat betekent dat bedrijven toestemming hebben om actief te zoeken naar aardwarmte en de mogelijkheden om die naar boven te krijgen.

Chemicaliën

Voor geothermie wordt honderden meters en soms zelfs een paar kilometer diep geboord. „Het water dat we gebruiken voor drinkwater ligt veel minder diep. Wat je ziet, is dat natuurlijke chemicaliën uit de ondergrond bij het boren mee naar boven komen”, zegt Hannema. „Daarnaast worden voor het boren en corrosievrij houden van die boorputten ook chemicaliën gebruikt. Wij zien een groot risico dat bij lekkage van die boorgangen het water dat wij voor het drinkwater gebruiken door die chemicaliën wordt verontreinigd. En dat daarmee zo'n voorraad voor ons niet meer bruikbaar is.”

Een woordvoerder van Economische Zaken zegt dat de soep niet zo heet gegeten wordt. „De opsporingsvergunningen hebben het karakter van een concessie en zorgen ervoor dat andere bedrijven dan de vergunninghouder geen recht hebben om activiteiten in de ondergrond aan te vragen in dat gebied.” Het bedrijf dat

dus nu investeert in bodemonderzoek, staat straks ook vooraan in de rij als naar aardwarmte geboord mag worden. „Het ministerie zal geen omgevingsvergunningen verlenen voor mijnbouwactiviteiten in deze gebieden”, onderstreept de woordvoerder. Alleen: „Boringen die van buiten de begrenzing van deze beschermingsgebieden tot onder de grondwatervoorraden komen, acht het kabinet in principe wel mogelijk, mits er geen risico's zijn voor de kwaliteit van het grondwater.”

Ook in het duingebied bij Noordwijk hebben vier bedrijven, waaronder Shell, deze zomer zo'n vergunning gekregen. Tot verbazing van gedeputeerde Jeannette Baljeu. „Wij gaan zeker geen toestemming geven om te boren in grondwaterbeschermingsgebieden. Dus waarom zou je dan wel een vergunning geven om te zoeken naar geschikte plekken om te boren? Zo worden maar valse verwachtingen gewekt.”

Ook schuin boren van buiten het drinkwatergebied naar warmtebronnen onder het gebied, is voor haar geen optie. „Ik weet niet wie er allemaal met wat voor argumenten gaat komen dat het allemaal technisch wel veilig is. Als provincie zien wij het nog steeds als doorboring van drinkwaterterrein. Het risico is te groot dat er iets gebeurt in de ondergrond. Daarom laat de provinciale milieuverordening schuin boren niet toe. Zoet water is voor ons echt heel

▲ In Vierpolders wordt in een glastuinbouwgebied geboord naar aardwarmte. Tuinders willen met de aardwarmte hun kassen verwarmen.

FOTO HH/BRANKO DE LANG

“De rekening wordt uiteindelijk door onze klanten betaald. Dat kan toch niet de bedoeling zijn?”

– Jelle Hannema, directeur Vitens

▼ Aan de rand van Leeuwarden wordt een 2,7 kilometer diepe boring gedaan naar aardwarmte.

FOTO ANTON KAPPERS

belangrijk en dat zal de komende tijd jaar zo blijven.”

Zuid-Holland heeft inmiddels bezwaar aangetekend. Baljeu is van de VVD, dezelfde partij als van minister Stef Blok en staatssecretaris Dilan Yesilgoz. Waarom belt ze die gewoon niet even? „Ik ga niet even bewindslieden bellen. We volgen gewoon de geëigende weg. We verwachten voor het eind van het jaar een gesprek met het ministerie.”

Schoenlepel

Voor drinkwaterbaas Hannema staat de vergunningverlening symbool voor iets groter: „In Nederland hanteren we een soort schoenlepelplanologie. Alles moet maar passen, ook als de schoenen te krap zijn. Het is belangrijk dat we echt fundamentele keuzes gaan maken.” De vraag naar drinkwater zal de komende jaren alleen maar stijgen. Gerekend wordt met een stijging van mogelijk wel 30 procent in 2040. „Dat heeft met bevolkingsgroei te maken, maar ook met de droge en warme zomers.”

Vlak voor de verkiezingen hebben de drinkwaterbedrijven al opgeroepen tot een 'nationaal waterakkoord', met afspraken over hoe we zorgen dat er voldoende schoon water voor de drinkwaterproductie beschikbaar blijft. „Maar de ernst van de situatie is nog niet overal geland”, zegt Hannema. „Dat zie je ook in de formatie. Als er wat uitlekt, dan gaat het over stikstof, klimaat, woningbouw. En als die woningbouw doorgaat, dan weet je wel wie daar voor het drinkwater moet zorgen.”

Het probleem wordt onderschat, denkt hij. „We zien op de hoge zandgronden al schaarste ontstaan, en de kwaliteit staat door bodemverontreiniging al onder druk. En dan nu weer die vergunningen. Maar ja, zeg ik dan cynisch, wij als drinkwatersector lossen het altijd wel op. Alleen, wij maken wel kosten voor extra zuivering en de rekening wordt uiteindelijk door onze klanten betaald. Dat kan toch niet de bedoeling zijn?”